

Aurel Ionescu

*Străzi din București
și numele lor*

Personalități din literatură, presă și muzică

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2020

*În amintirea lui Kati,
mama tuturor răniților,
cel mai bun doctor din lume.*

„Orice carte adevărată, indiferent de valoarea ei,
este mai întâi un act vertical, îndreptat
către cer, ca o invocare sau o rugăciune.
Doar dacă este primită acolo,
va fi apoi primită și pe pământ.”

Mircea Cărtărescu

Despre onoarea actului de a scrie

Către cititor

Acest volum continuă seria „Străzi din București și numele lor”, dedicată străzilor cu nume de persoane, apărută în colecția „Planeta București”. Pentru sistematizarea lucrării, redactarea volumelor și prezentarea informațiilor sunt ordonate pe categorii socio-profesionale sau culturale. Astfel, volumele apărute până acum sunt: *Nume de aviatori* (2013), *Nume de militari și eroi* (2014), *Personalități ale Bisericii. Medici și farmaciști* (2014), *Domnitori și dregători* (2015) și *Personalități din arhitectură și artă* (2018). În primul volum este prezentată și evoluția nomenclaturii stradale a orașului București, cu accent pe apariția și evoluția numelor de persoane. Tot aici există un tabel alfabetic cu străzile capitalei care poartă astfel de nume până în 2013.

La fiecare denumire, există un istoric de arteră urmat de informații biografice despre persoana care dă numele actual al străzii. Sunt prezentate toate schimbările de nume începând cu primul nume cunoscut, precum și legătura între biografia persoanei și evoluția numelui străzii. Istoricul de arteră și motivarea schimbării numelui, când există, sunt prezentate pe baza documentelor-sursă (decizie, hotărâre, decret ș.a.) consultate în perioada 2006-2012 și ulterior. În primul volum sunt prezentate pe larg indicațiile de citire a istoricului de arteră cu toate convențiile și prescurtările folosite. Mai jos este un exemplu de citire a acestor informații, preluat din volumul de față. Astfel,

- 1931.04.07c, 2/1931, 260v; 1930.09.22n, PMB-EIC vol. VI: Zamfir Anghel → Zaharia Carcalechi, ziarist.

se va citi:

„Prin hotărârea Consiliului Comunal din 7 aprilie 1931 (document aflat la pagina 260 verso în dosarul nr. 2/1931, din fondul PMB-Secretariat, de la ANMB), care a ratificat Procesul-Verbal al Comisiei de Nomenclatură din 22 septembrie 1930 (document aflat în vol. VI de la Serviciul Nomenclatură Urbană, Direcția Evidență Imobiliară și Cadastrală, Primăria Municipiului București), strada Zamfir Anghel și-a schimbat numele în str. Zaharia Carcalechi, ziarist.”

Acolo unde există modificări ale numelui, dar nu s-a identificat data exactă a schimbării, este prezentată denumirea arterei în diferite documente, menționându-se doar anul respectiv. Planurile, hărțile, ghidurile sau listele citate astfel sunt prezentate în „Lista abrevierilor folosite în istoricul de arteră” din primul volum, p. 202.

Pentru realizarea lucrării am cercetat documente aflate la Arhivele Naționale, Primăria Municipiului București și în alte locuri. Am consultat cărți, articole, hărți și planuri ale orașului, albume, am cules informații de la urmași ai celor care au dat numele lor unor străzi din București. Toate afirmațiile inedite indică sursa de unde provin. Bibliografia generală este prezentată în primul volum, iar în următoarele, după capitoul corespunzător unei categorii de persoane, există o bibliografie specifică.

Îi mulțumesc fiicei mele, Ileana Ionescu, pentru sprijinul continuu acordat la realizarea acestui volum. Aceleași mulțumiri doamnei Anca Angelescu și domnului Barbu Frunzetti pentru sugestiile inspirate și recomandările făcute pe marginea părții a doua, „Compozitori, dirijori, muzicologi și folcloriști”.

Vă rog și pe această cale pe toți cei care considerați că dispuneți de informații utile privind istoria și nomenclatura străzilor din București, să mi le comunicați pe adresa de e-mail: aurel2147@yahoo.com sau pe pagina de facebook: <https://www.facebook.com/aurel.ionescu.10>.

Aurel Ionescu

Între Ateneu și Operă

Departe de o istorie a literaturii sau a muzicii românești, vom aminti doar că pe aceste meleaguri s-a compus muzică și s-au scris cărți cu mult înainte ca Bucureștii să aibă străzi cu trasee bine definite și cu nume stabile. La început, străzile purtau numele destinațiilor lor sau ale breslelor de meseriași aflate acolo, unele dintre aceste nume rezistând până azi. Odată cu dezvoltarea orașului în ultimii ani ai secolului al XIX-lea, pe lângă numele istorice au apărut și numele atribuite. Această tendință a căpătat amploare după 1900.

În mod firesc, în capitala României cele mai multe străzi poartă numele unor români. În acest caz, scriitorii și compozitorii români. Primul nume de scriitor atribuit unei străzi din București a fost cel al lui Mihai Eminescu, în toamna lui 1889, la numai câteva luni după dispariția sa. Au urmat Anton Pann, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, I.L. Caragiale, Gavriil Musicescu, Dumitru Florescu și alții. Numele unui om politic putea fi refuzat, al unui poet – niciodată.

Există zone în oraș unde străzile cu nume de scriitori sau compozitori sunt grupate câte două-trei sau mai multe. Cea mai cunoscută este în cartierul Floreasca, unde străzile din fosta parcelare S.N.I.C. au primit nume de compozitori. O zonă asemănătoare este în cartierul Primăverii; aici, opt străzi din parcelarea Jianu poartă din 1948 numele unor scriitori străini, la care s-a adăugat în 1990 numele lui Mircea Eliade. De asemenea, în cartierul Henri Coandă din nordul orașului, unde artele se apropie, în cartierele Vatra Luminoasă, Titan ș.a.

Unele străzi, puține la număr, poartă numele celui care „a locuit și a creat” acolo, dacă nu cumva și casele au rezistat, de

multe ori pe străzi cu alte nume, și au devenit case memoriale sau poartă o placă de marmură pe care o descoperim cu emoție.

Poeții în agora, compozitorii și străzile – nimic mai firesc. La toate răspântiile vieții cuvinte alese, versuri potrivite, melodii nemuritoare, idei și imagini vin de dincolo de orizont și ne însoțesc fără să ne dăm seama. Iar când la începutul unui drum găsim un nume cunoscut, vom avea un prieten sigur și călătoria va fi mai ușoară. Mai știți? La serbarea de sfârșit de an din liceu, orice am fi recitat sau cântat, aplauzele, ca și emoțiile, erau nesfârșite.

Cine a fost un scriitor sau un compozitor, când a trăit și ce a scris el? Cartea aceasta se adresează dumneavoastră, bucureșteni sau nu, care vreți să vă îmbogățiți memoria, dar și aceora care doriți să aflați ce s-a întâmplat cu „moștenirea” lăsată de Ienăchiță Văcărescu, ce mai este *Pe strada Mântuleasa* sau ce mai face *Bietul Ioanide*. Poate vreți să fredonați *Steluța* sau să vă lăsați purtați prin Viena de *Dunărea albastră*. De ce nu? *Va, pensiero!* La *Sburătorul* ne vom întâlni cu Eugen Lovinescu și oaspeții săi, la *Serata muzicală* Iosif Sava ne va vorbi despre oameni și muzică, făcând să vibreze cuvântul „cultură”, iar la Sărbătoarea de la Putna ne așteaptă Mihai Eminescu, Ciprian Porumbescu și Ioan Slavici.

Alexandru Philippide spunea că poeții ajung în stele. Numai ei, oare? Aici, pe pământ, cu scriitorii și cu muzicienii ne întâlnim peste tot. Priviți în jur: străzi și parcuri, școli și edituri, teatre și muzee, librării și biblioteci – poartă numele lor. Dar cel mai bine îi veți găsi între copertile cărților pe care le-au scris sau în sălile de concert.

Drumul de la Ateneu la Operă este mai mult decât o plimbare. Opriți-vă o clipă la Rotonda Scriitorilor din Cișmigiu, așezați-vă și cufundați-vă în marea de „visări dulci și senine” cu Calliope și Euterpe. Luați o carte...

**I. SCRITORI, CRITICI ȘI ISTORICI
LITERARI ȘI JURNALIȘTI**